

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

HILLERØD

LOKALHISTORISKE FORENING

Nr. 3 33. årgang 2018

HILLERØD

LOKALHISTORISKE FORENING

Nr. 3 33. årgang 2018

Redaktion og layout:
Eva Holm-Nielsen

Tryk: Nofoprint, Helsingør

ISSN 0903-3505

Udkommer 3 gange årligt
Stof til bladet sendes til Eva Holm-Nielsen

Medlemskab tegnes ved henvendelse til
Inge Elsø eller indbetaling på
Danske Bank reg.nr. 9570 0007044607
Pris: 125 kr., husstand 200 kr.

www.hillerødlokalhistoriskeforening.dk

© Copyright

Hillerød Lokalhistoriske Forening

Indhold

HUGO NIELSENS DANSEINSTITUT 3
af *MARIANNE MEYER*

HENNE HOS GUDNITZ 14
af *ASGER BERG*

BYSVENDEN FORTÆLLER 16
af *ASGER BERG*

Forsiden: Den 18-årige Ella Fay Petersen og 23-årige Hugo Nielsen. Dansesæsonen 1933-34.

Hillerød Lokalhistoriske Forening støttes af:
Det Nationalhistoriske Museum Frederiksborg Slot - FOSS
- Frederiksborg Svendeforening - Hillerød Borgerstiftelse -
Hillerød Industri- og Håndværkerforening - Holte Vinlager,
Hillerød - PriceWaterhouseCoopers, Hillerød - Spar Nord,
Hillerød - Ullerød SuperBrugs

Formand
Asger Berg
Søren Kierkegaardsvej 1
3400 Hillerød
Tlf. 4826 4689
larskanit@gmail.com

Næstformand og kasserer
Inge Elsø
Ørnevej 10
2970 Hørsholm
Tlf. 2386 1131
elsoc@email.dk

Sekretær
Eva Holm-Nielsen
Søren Kierkegaardsvej 1
3400 Hillerød
Tlf. 4826 4689
evamahoni@gmail.com

Henrik Selsø Sørensen
Bondehavevej 11
2880 Bagsværd
Tlf.: 4274 2484
hselsoe@gmail.com

Mona Petersen
Grønneager 21
3400 Hillerød
Tlf.: 4074 7357

Aase Hansen
Tækkerstræde 34, stuen
3400 Hillerød
Tlf.: 4126 0944
aasehansen3400@gmail.com

Bjørn Christiansen
Kongens Vænge 61
3400 Hillerød
Tlf. 2230 0149
esbc@email.dk

LOKALHISTORISK ARKIV
Christiansgade 1
3400 Hillerød
Tlf. 7232 5884

Det er hos

Hugo Nielsen

vi danser og stepper

SÆSON
1938/39

Institutets Privatsæl:

Afholdshotellets Selskabslokaler
Slangerupgade 42 1. Sal

Hugo Nielsen
Diplom. Medl. af "Terpsichore", D. D. U.

HUGO NIELSENS DANESEINSTITUT

Mange, der har gået til dans i Hillerød i anden halvdel af 1900-tallet, vil kende Hugo Nielsens danseinstitut.

Hugo Nielsen blev født i Roskilde den 9. juni 1910. Han kom til Hillerød i 1930, fordi han havde fået et job på Vulkaniseringsfabrikken HIAK på Torvet.

Danselærer Jørgen Bjarnov fra København havde startet danseskole på gæstgivergården "Sjælland" i Frederiksgade 3. Her gik Ella Fay Lolu Petersen til dans.

Hun var en meget dygtig elev, og hun var med til at vise diverse dansetrin og variationer sammen med danselæreren.

Hugo Nielsen kom fra en musikerfamilie og var derfor meget glad for musik og dans. En dag fik Hugo øje på den smukke Ella, og de dannede hurtigt et dansepar. De blev forlovet og gift og boede i Bakkegade 17 i Hillerød.

Hugo Nielsen startede på uddannelsen til danseinstruktør i København hos Institut Bjarnov.

AF
MARIANNE
MEYER

*Dansehold på
Hotel Køben-
havn, ca. 1954.*

*Fra venstre
Birte Bendtsen
og Jens Erik
Petersen, Gerd
Nielsen og John
Henriksen, Es-
ther og Ingvar
Hansen, Inger
og Kurt Ander-
sen og Inger og
Emil Frederik-
sen. Hillerød
Lokalhistoriske
Arkiv*

Uddannelsen varede 15 måneder og foregik fortrinsvis om aftenen. Det var en dyr uddannelse, som man selv skulle betale, og derfor var det nødvendigt at arbejde ved siden af. Hugo Nielsen fik sit diplom som danseinstruktør den 12. juli 1937.

Under sin uddannelse hos Institut Bjarnov blev Hugo Nielsen sendt til Svendborg for der at oprette en danseskole. Her blev han omtalt som "dansemester Hugo" fra København. I avisudklip fra dengang kan man læse, at der vil blive lagt vægt på danseundervisning, som alle kan have glæde af til baller og på danserestauranter. Det blev også fremhævet, at undervisningsmetoden var fra England og med held blev brugt i København.

I HILLERØD

I 1938 startede danseinstruktør Hugo Nielsen sit eget danseinstitut i Hillerød. Han præsenterede sig som "Eksamineret Specialist i Moderne Dans og Step-Dans". Han var medlem af Dansk Danselærer Union og Amatørdansernes Forbund.

På instituttets program var foruden moderne dans, step-dans, børnedans, ballet og plastik også Medau-gymnastik, en moderne form for kvindegymnastik med brug af småredskaber som bolde og lignende. Systemet ved balletundervisningen var fra Det Kongelige Teaters Balletskole.

Den meget dygtige og populære danselærerinde Tove Iben Olsen underviste i dans, ballet, step og Medau-gymnastik.

*Sæsonprogram-
merne blev hus-
standsomdelt,
så det var en
bekostelig affære.*

FRK. MIMI NIELSEN
exam. Specialist i Ballet

FRU TOVE IBEN SIMONSEN
exam. Specialist i Børnedans

HUGO NIELSEN
exam. Specialist i moderne Dans

HUGO NIELSEN

★

Danseinstitut

Provinsens største Special-Institut

Vinder af:

SJÆLLANDSMESTERSKAB

Sæson 1954—55

Lokale: Hotel »København«.

Moderne standarddance for ungdom og voksne var engelsk vals, tango, slowfox, quickstep og wienervals. Instituttets elever skulle, foruden de moderne standarddance, naturligvis også lære sæsonens nye danse, nemlig Swing, Palais Glide, la Conga, Veleta samt Lambeth-walk.

Hugo Nielsen lejede lokaler til undervisningen på 1. sal i Afholdshotellets Selskabslokaler, Slangstrupsgade 42. Men turneringer og baller samt afdansningsballet blev afholdt på Hotel Leidersdorff eller Hotel Kronprinsen.

Tilstrømningen af elever var overvældende, og derfor var det nødvendigt allerede i den første sæson at oprette flere undervisningshold på gæstgivergården "Sjælland" i Frederiksgade, hvor man lejede den store sal.

Men det var også muligt at få enetimer i private hjem samt at få

oprettet selskabshold for en sluttet kreds.

ANDRE DANSESKOLER

Der var andre etablerede danseskoler i Hillerød. Men Hugo Nielsen kom med en usnobbet friskhed og fornyelse indenfor moderne danseundervisning og med forskellige nye dansetilbud på programmet. Derfor blev det at gå til dans hos Hugo Nielsen meget populært blandt byens almindelige og jævne befolkning.

Der var en anden danseskole i Hillerød, som nok blev foretrukket af andre befolkningsgrupper på grund af dens mere militaristiske disciplin.

Der opstod jo en vis konkurrence, og en sammenligning med fjernsynsserien Matador er lige for. Det kan sammenlignes med spændingsfeltet mellem Damernes Magasin og Skjerns Magasiner.

Dansesæsonen i Hillerød og Helsingør startede hvert år i september og varede til marts, altså 7 måneders undervisning. Men det viste sig hurtigt, at der også var behov for en "sommersæson" i de mindre byer i Nordsjælland. Det foregik f.eks. på Esrum Kro, Slangstrup Kro, Stenløse Kro og Lyngø Kro, hvor man dansede fra april til juni.

Dansemusikken til undervisningen blev i mange år leveret af en pianist, som må have været meget

*Hugo Niensens
datter Marianne
og Jimmy Lar-
sen, ca. 1949.*

tålmodig med alle de gentagelser og omspil, som var nødvendige ved god undervisning. Af trofaste pianister gennem årene kan bl.a. nævnes hr. Georg Hansen, fru Raaddam Sørensen og hr. Osvold Christensen.

Det fortsatte i mange år på alle børneholdene samt til ballet og akrobatik. Men et grammofoon-læg kunne så supplere dansemusikken på voksenholdene. Dengang var det med manuelt optræk og 78-lakgrammofoonplader.

BESÆTTELSESTIDEN

2. Verdenskrig nærmede sig, og det gav mange nye udfordringer. Da der kom udgangsforbud om aftenen, måtte nogle af danseholdene flyttes til om søndagen.

Det kunne også være svært med transport til de forskellige undervisningssteder. Så ofte måtte Hugo Nielsen køre på cykel til f.eks. Esrum - med grammofo- nen bag på cyklen.

Under 2. Verdenskrig var der jo ikke så mange glade adspredelser, så tilstrømningen til danseundervisning var meget stor, og der måtte hele tiden oprettes nye dansehold. Ligeledes blev der fortsat oprettet nye filialer i flere byer i Nordsjælland. Både på Jernbanehotellet i Frederik- sund, Teatercafeen i Helsingør og Ganløse Kro kunne man få danse- undervisning hos Hugo Nielsen.

Hugo Niensens Danseinstitut begyndte allerede i 1940 at kalde sig "Provinsens Største Special- Institut". Fra 17. august 1942 blev Hugo Nielsen diplommedlem af "Terpsicore".

Ud over de kendte moderne danse som tango, vals og quickstep m.m. var nogle af krigens dansenyheder "Hambo-swing", "Hver for sig dansen" og ikke mindst "Mørklæg- ningsdansen".

Hvad kostede det så at gå til dans, ballet og step? I sæsonen 1940-41 var priserne for børne- dans og ballet 4,00 kr. pr. måned for 1½ times dans om ugen. For

Marianne Nielsen og Kern Hansen danser jitterbug ved afdansningsbal- let på Hotel København, ca. 1963.

*Gaver til
danselærerne ved
afdansningsbal-
let på Hotel
København
1960. Fra
venstre Mimi
Andersen, Hugo
Nielsen og fru
Hugo Nielsen.*

voksne, moderne dans 5,50 kr. pr. måned for 1½ times dans om ugen, og for voksne, viderekomne 7,00 kr. pr. måned, for 2½ times dans om ugen.

AFDANSNINGSBALLER

I løbet af dansesæsonen blev der afholdt elevballer med forskellige dansekonkurrencer, fastelavnsfester, mærkeprøver, konkurrencer om institutmesterskaber med præmier og naturligvis afdansningsballer.

Ved afdansningsballerne viste de små børn deres dansefærdigheder i f.eks. skomagerpolka, hønsefødder, rheinländerpolka og two-step. De større børn dansede bl.a. onestep, foxtrot og engelsk vals. De voksne

dansede bl.a. tango, engelsk vals, quickstep og wienervals. Desuden var der mange balletindslag med fantasifulde dragter, som blev kreet af Ella Nielsen. Ind i mellem danseholdene var der opvisning i f.eks. tango og quickstep af Hugo Nielsen og Tove Iben Olsen.

Instituttets dansemærker og mesterskabspræmier blev uddelt, og afdansningsballerne sluttede altid med et muntert bal for de mange festdeltagere.

IKKE EN LUKSUS

I et danseprogram fra 1947-48 skrev Hugo Nielsen:

"At lære smuk og fornøjelig dans er for et barn et vigtigt led

i opdragelsen. - Lad børnene gå til dans hver vinter, det er ikke en luksus. Det, de lærer af anstand, føring, holdning og smukke bevægelser i barneårene, præger deres optræden for hele livet.

Børnene lærer hos os de vigtigste af "gamle danse", der giver spændstighed og ranke rygge. Men tillige lærer alle børn, selv de mindste, et passende repertoire af de nyeste danse, så de er på højde med situationen når de kommer til børnebal eller fest.

Det er ikke ligegyldigt, hos hvem man "går til dans". - Jeg har danseskoler i 15 byer og underviser hvert år ca. 3500 elever i alle arter danse og efter de nyeste systemer. Dette, i forbindelse med mine mangeårige pædagogiske erfaringer, er den bedste garanti for, at De hos mig får den mest alsidige, mest moderne og korrekte og samtidig fornøjelige undervisning."

Gennem flere år afholdtes der Børnehjælpsdag i Hillerød med boder og tombolaer og et optog, hvor også danseskolen deltog med stor fantasi. Der var også asfaltbal, og et år optrådte Hugo Nielsen og Tove Iben med den nyeste danseplage "The Honkey Coney".

Hvert år i august måned samledes danselærerne til kongres i København. Der lærte man den kommende sæsons dansenyheder. Underviserne kom oftest fra Frankrig og England, som havde den førende dansestil.

EFTER KRIGEN

Efter 2. verdenskrig kom der amerikanske soldater til Europa, og de "medbragte" dansen jive, som hurtigt blev meget populær.

Der var stort røre omkring dansen jitterbug, som det faktisk blev forbudt at undervise i på danseskolerne. Men da den blev danset i både Kødbyen i København, i Dansetten i Tivoli og i flere ungdomsklubber, måtte ordensmagten til sidst overgive sig, og det blev tilladt at få undervisning på landets danseskoler.

Før hver dansesæson blev der trykt udførlige danseprogrammer

Susanne og Connie som kinesere danser rullskojetdans ved afdansningsballet på Hotel København, 1966.

Provincens
største og førende
danseinstitut

SÆSON 1959—1960

Lokale: Helsingø Hotel og Kro

HUGO NIELSENS
DANSEINSTITUT

med billeder og priser samt tider for de nye dansehold. Da disse blev husstandsomdelt, var det en bekostelig affære.

I starten af 1950'erne blev Mimi Andersen ansat som danselærerinde, og hun fortsatte i mere end 25 år. Hun underviste i børnedans, ballet, jazzballet, akrobatik, rulleskøjtedans samt al moderne dans.

Danseundervisningen i Hillerød var nu flyttet til Hotel København, det senere "Lindeskov" på Torvet. Der fortsatte danseskolen sit virke helt frem til midten af 1980'erne.

Undervisningen foregik i den meget fine spejlsal. I mange år blev afdansningsballerne afholdt samme sted, men på grund af det store elevtal, måtte man dele opvisningen over 2 dage. Derfor var det en stor fordel, da det blev muligt at samle alle eleverne til et stort afdansningsbal i Frederiksborg Hallen.

Der var stor travlhed i ugerne op til den festlige afslutning på dansesæsonen. Ella Nielsen havde sammen med flere hjælpere kreeret mange flotte kostumer - og desuden blev der lejet forskellige dragter. Et år var det et stort "Smølfeshow", som vakte stor begejstring - både blandt de deltagende børn samt publikum. Jo, opfindsomheden fejlede ikke noget.

Eleverne hos Hugo Nielsen begyndte at gøre sig gældende og vandt mange præmier ved danse-turneringerne i hele landet. Det var til Hillerød-mesterskaber, sjællands-

mesterskaber, danmarksmesterskaber, skandinaviske mesterskaber, forskellige DOF-turneringer samt lokale holdturneringer. Ved turneringerne dansede man i forskellige grupper: børnedans, junior I, junior II, ynglinge, par- og ægteskabshold samt sportsdansere.

Ved det officielle Hillerød-mesterskab i 1956 vandt instituttets elever 5 ud af 6 mesterskaber samt 24 ud af 34 præmier, som de konkurrerede om. Præmierne i de år var fine sølvpokaler eller sølvtallerkener.

De nyeste tiltag i 1950'erne, som jazzballet og jitterbug for både børn og voksne blev meget populære indslag på danseskolen, og det tiltrak mange nye elever.

Rulleskøjtedans var populært fra starten af 1960'erne, men det var en stor udfordring for de lake-rede dansegulve.

*Ella og Hugo Nielsen. U.d.
Foto: Focus.*

3-årige Claudia
Rex - kendt
fra "Vild med
dans" - og Mik-
kel Ingleby ved
afdansningsbal-
let 1994.
Nederst. Leif
Stenhøj og
Birgit Carlsen,
1979.

I 1963 var dansehonoraret pr. måned for børn op til 15 år 14 kr., for ungdom og voksne 15 kr., og for par og ægtepar 27 kr.

Gennem årene blev eleverne også undervist i de nyeste de dansetrin indenfor de latinamerikanske danse: samba, rumba, cha-cha-cha og paso-doble. Meget populære var danse som swing, jenka, twist, la panchanga samt mange andre af sæsonens nye pop-danse. Men det helt store hit i 1980'erne blev de nye diskoteksdanse, inspireret af filmene Grease, Saturday Night Fever og Dirty Dancing. Der blev oprettet mange korte kurser, og de unge mennesker stod i kø helt ned på Torvet i Hillerød for at lære disse populære dansetrin.

EFTER HUGO NIELSEN

Igennem årene har Hugo Nielsens Danseinstitut været med til at uddanne nye danselærere, bl.a. Vibeke Christensen, Birgit Carlsen samt Leif Stenhøj Jensen. Efterfølgende fik de alle ansættelse på instituttet.

Leif Stenhøj Jensen, som voksede op i Gilleleje, havde gået til dans hos Hugo Nielsen, siden han var barn. Han blev også uddannet til danselærer i København, og i 1983 overtog han Hugo Nielsens Danseinstitut. Han har nu i sit eget navn, Leif Stenhøj Dans, haft danseskole i Hillerød og Helsingør i mere end 25 år.

*Ella Fay Nielsen
fotograferet ved
De Danske
Danseskolers
100-års jubilæ-
um i 2017. Til
venstre dansein-
struktør Jørgen
Christensen fra
Hillerød og til
højre formanden
Henning Chri-
stensen. Foto:
Vicki Maddison.*

Når man ser tilbage på de ca. 45 år, hvor danseskolen hed Hugo Niensens Danseinstitut, så har næsten hele Nordsjælland gået til dans hos Hugo Nielsen, og en optælling af avisannoncer bekræfter, at Hugo Nielsen har haft danseskole i følgende 32 byer: Hillerød, Helsingør, Slangerup, Græsted, Gilleleje, Helsingør, Lyngby, Nr. Herlev, Stenløse, Sigerslevøster, Skævinge, Karlebo, Kvistgård, Esrum, Søborg, St. Lyngby, Gørløse, Dalby, Tjæreby, Ramløse, Tisvilde, Strø, Vejby, Mårup, Venslev, Frederikssund, Kyndbyværket, Veksø, Ganløse,

Birkerød, Hedehusene ved Roskilde samt Haslev.

Det er heldigvis stadigvæk populært at lære at danse. Tv-udsendelsen "Vild med dans" har givet en vældig stor interesse blandt alle aldersgrupper. Ikke mindst for den voksne pardans.

I mange år har den nyeste trend dog været hiphop for både drenge og piger. Det kræver både ungdommelighed og smidighed.

Hugo Nielsen døde i 1985, 75 år gammel. Men fru Hugo Nielsen (som hun blev kaldt dengang) lever stadigvæk og fyldte 104 år i februar 2019.

Artiklens forfatter er datter af Ella Fay og Hugo Nielsen.

Torvet ca. 1910. Hotel Kronprinsen er den hvide bygning i husrækken til højre.

HENNE HOS GUDNITZ

AF
ASGER BERG

I en festlig gammel Hillerød-verse
begynder 2. vers sådan:

*"Henne hos Gudnitz jeg mig
tog en bid brød
Og et par dramme vel til
maden jeg nød.
Sikken en vært, jo I kan tro,
han er flink,
Varerne kommer, blot man
gi'r ham en vink ..."*

Visen er trykt som et lille sang-
blad, og der står, at den er "digtet
af Mads Sengeløv, Gaardmand.
Skal fremføres i sjællandsk Bon-
dedialekt."

Videre står der, den har været
brugt ved høstfesten i Slotspavil-
lonen den 20. august 1899, og dér

solgt for 10 øre til fordel for Asylet
i Hillerød.

Selv om forfatternavnet "Mads
Sengeløv" nok er et pseudonym,
er det anderledes med navnet på
værtshusholderen eller gæstgive-
ren. Men det har ikke været kendt,
hvilket gæstgiveri der er tale om i
sangen. Hvem var Gudnitz, og hvor
drev han sin virksomhed? Det skal
denne artikel vise.

Der er tale om Hotel Kronprin-
sen på Torvet 5 (matrikel 191)
- eller som navnet dengang blev
stavet: Hotel Kronprindsen. Under
det navn blev der her drevet hotel
og restaurationsvirksomhed frem
til slutningen af 1970'erne. Der
havde været gæstgiveri på stedet fra
tidligt i 1800-tallet, men navnet

"Hotel Kronprindsen" blev først introduceret efter en ombygning i 1880'erne. Netop på den tid nød turismen i Hillerød fremme, fordi Frederiksborg Slot var blevet genopbygget efter branden i 1859 og Frederiksborgmuseet åbnet i 1882. Den kronprins, som navnet hen tyder til, er naturligvis den senere kong Frederik 8.

Værten på Hotel Kronprindsen var fra 1. april 1899 Jens Christian Abraham Gudnitz, men hans værtskab varede kun et års tid. Han købte hotellet for 108.000 kr. ifølge en avisnotits, men en anden notits angiver i februar 1900, at han har solgt hotellet for 124.500 kr. til "kelner Sørensen". I marts måned 1900 står Gudnitz opført på en konkursliste i Berlingske Tidende.

Den nye ejer af Hotel Kronprinsen var Henry Lars Sørensen Søborg (1866-1939). Han angives også som ejer ved folketællingen i februar 1901. På det tidspunkt var Gudnitz blevet engageret i et andet hotel, Hotel Fiskebæk i Farum.

Gudnitz' egen historie er ganske interessant. Han var født i Randers i 1860. Som 22-årig blev han gift i Aarhus med den 18-årige Laura Abelone Rosenberg. På det tidspunkt drev de sammen en lille købmandsforretning, men efter

nogle år tog han job som kelner og senere som klubvært i Handels- og Kontoristforeningens lokaler i Klostergade i Aarhus. Dermed var han kommet inden for restaurationsbranchen.

Efter århundredeskiftet fik hans liv en anden retning. I 1911 meldte han sig til Frelsens Hær, hvor han fik virke som funktionær og senere som leder af herberget for hjemløse i Saxogade 8 i København. I 1917 begyndte han at missionere blandt de mange indsatte i de københavnske fængsler, og som en slags sjælesørger opnåede han en meget stor velvilje blandt de indsatte, ligesom han angiveligt formåede at hjælpe adskillige af de indsatte til "et ordentligt liv" efter fængslet. Sine tanker og oplevelser fra den tid nedfældede han i to bøger, udgivet midt i 1920'erne.

Jens Christian Gudnitz døde 1. marts 1928 på Anholt, hvor han og datteren Frida drev det kristne rehabiliteringssted "Bakkebo", hvis formål var, at tidligere fængslede skulle genfinde den rette vej ind i samfundet.

Hotel Kronprindsen - efterhånden skrevet uden d i "-prinsens" - eksisterede i omtrent 100 år, hvorefter ejendommen har haft mange forskellige funktioner.

Gudnitz endte med at modtage flere æresbevisninger for sit virke. Foto: Det Kongelige Bibliotek

Kilder:

Oplysninger fra Bo Gudnitz og The Gudnitz Family Website.
Folketællinger og kirkebøger.

Aarhus Stiftstidende 8. oktober 1898, 21. februar 1900 og 13. marts 1900, if. www.sejrssedler.dk.

BYSVENDEN FORTÆLLER

AF
ASGER BERG

Redaktør Svend Nielsen (1910-1981) var som lokalhistoriker bedre kendt under pseudonymet "Bysvenden". Under det navn skrev han i Frederiksborg Amts Avis og Hillerød Posten de mange artikler, der efter hans død blev samlet i de to store, illustrerede bøger *Det gamle Hillerød*, 1981-1982.

Nedenstående lille beretning, der ikke er med i de to bøger, skrev Bysvenden til Hillerød Kommunes skolevæsens blad *Apropos* i november 1977. Det år fejredes Nordre Banevejens Skoles 100-års jubilæum.

Det er en personlig erindring om den lille Svends første møde med Nordre Banevejens Skole og skoleinspektør P. Petersen (1859-

1936) og om hans skolegang dér i årene 1916-20.

Morsomt er det at tænke på, at skoleinspektør Peter Petersen i sin tid var en fremtrædende lokalhistoriker, der bl.a. huskes for afsnittet "Gamle folk fortæller" i bogen *Hillerød By*, 1925. Gad vidst, om ikke Svend Nielsen blev inspireret af sin gamle skoleinspektør? I hvert fald bygger mange af Bysvendens historier netop på interviews med ældre folk i byen.

Svend Valdemar Nellemann Nielsen var født den 9. januar 1910 i Høng i Vestsjælland, men allerede som lille flyttede han med sin familie til Hillerød, hvor hans far fik arbejde som savværksarbejder. Familien boede dengang

Jespervej 201. Svend Nielsen døde den 7. april 1981.

Skoleinspektør P. Petersen boede på skolen. Han var født i Ødemark, Kirke Flinterup Sogn ved Sorø. Han var kommet til Hillerød i 1892 og var inspektør ved Nordre Banevejens Skole indtil 1929.

Blandt sine lærere nævner Svend Nielsen, frøken Jepsen (1864- død efter 1925), Henrik Nielsen (1872-1938) og Niels Nielsen (1854-1936). Frøken Jepsen hed Birthe Anna Maria Jepsen og stammede fra Horne nord for Varde; hun var kommet til Hillerød i 1901 og boede på Søndre Jernbanevej 33, senere Holmegårdsvej 11 og Vinkelvej 8. Niels Peter Henrik Nielsen var født i Asminderød; han boede Holmegårdsvej 7. Niels Nielsen stammede fra Tved på Mols og kom til Hillerød skole-

væsen fra Hammersholt Skole; han boede Østergade 1.

Og nu til Bysvendens historie om sin skoletid i Nordre Banevejens Skole.

I den skole tjente jeg min allerførste krone

Mit første møde med den gamle skole hører til barndommens gode oplevelser. Da tjente jeg min allerførste krone!

En forsommerdag gik min mor og jeg hånd i hånd fra den yderste ende af Jespervej, hvor vi boede, ind til byen, fordi det var tiden, da jeg skulle indskrives i skolen. Jeg var ellers kun godt seks år, men far og mor mente ikke, det var nogen idé at vente, til jeg var fyldt syv.

Ved et bord i et klasselokale sad den gamle inspektør Petersen og tog imod. Han ordnede selv indskrivningen af de nye, men inter-

Nordre Banevejens Skole, ca. 1905. Postkortene er udgivet af henholdsvis Peter Alstrup og Knud Poulsen.

Hillerød Kommunaleskole

Knud Poulsen (egendetal), Hillerød

Lærerne ved
Hillerød Kom-
muneskole, ca.
1920. Første
række nr. 3
fra venstre er
skoleinspektør
P. Petersen.
Foto: Hillerød
Lokalhistoriske
Arkiv

esserede sig også for, om de havde forberedt sig til en skoletilværelse. Til det formål sad han med en bog, og det stående spørgsmål lød: Kan du læse?

Det var nok så som så med læsefærdigheden hos de fleste, men da jeg fik stukket spørgsmålet ud, mente jeg nok, at det kunne jeg.

Inspektøren slog op på en side i bogen, og jeg læste den flydende fra øverst til nederst. Det duperede inspektøren, for han tog sin pengepung frem og gav mig en krone - en rigtig en af pure sølv.

Jeg havde nok aldrig før ejet mere end en femogtyveøre, og pludselig at stå med en hel krone, der var ens egen, var mere, end fingrene kunne holde til. Af lutter benovelse tabte jeg kronen og måtte ned på gulvet, og ind under inspektørens bord, for at samle den op.

Hemmeligheden ved læsefærdigheden var den, at det var lidt af en skam, hvis man som nybegynder

i skolen ikke kendte bogstaverne og kunne stave en smule. Til det formål hersede min mor med min halvandet år ældre søster, inden hun skulle indskrives i skolen. Jeg fulgte interesseret med og nemmede det åbenbart bedre og hurtigere end storesøster. Derfor kunne jeg læse ganske pænt den dag, jeg skulle til prøve hos inspektøren.

I august 1916 traskede jeg så den lange skolevej til første skoledag i første klasse, udstyret med fint, nyt tornyster, der rummede en helt ny tavle med tilhørende griffel, samt penalhus i træ, med glansbillede på skydelåget.

Det blev nu kun til den første dag i første klasse. Allerede andendagen var jeg rykket op i anden klasse, men det var ikke lykken. Man sad på træbænke uden rygstød med plads til fire på hver. En midtergang skilte pigernes afdeling fra drengenes, men eneste ledige bænkeplads til den nyankomne var på nederste tøjebænk, hvor der sad kun tre.

En anden ubehagelighed var den aldersmæssige underlegenhed. Det var ikke svært at klare det skolemæssige, men da jeg var et par år yngre end mange andre af klassens drenge, blev det i reglen mig, der fik tævene. Den seksåriges fysik hamler sjældent op med den otteåriges.

Siden har jeg heller ikke forsøgt at agere "fremmeligt barn". Men var skylden egentlig min?

Fire år blev det til i denne skole. Først hos Frøken Jepsen, der stadig står for mig som indbegrebet af ældre tiders skolefrøken - glatkæmmet og ukvindelig i hele fremtoningen.

Frøken Jepsen var både dygtig og rar. Hun blev ansat ved skolen en halv snes år forinden. Byråd og skolekommission gik ellers ind for en lokal ansøger, men hun var gift, og blev vraget af skoledirektionen. Man kunne skam ikke have gifte lærerinder. De kunne jo gå hen og få børn!

De sidste år i skolen havde vor klasse Henrik Nielsen som lærer. Ham var vi glad for, men han var også en god lærer og et fint menneske.

Visse andre lærere var ikke populære og gjorde heller intet for at blive det. Det gjaldt blandt andet den gamle lærer Niels Nielsen, der med nidkærhed, og flittigt brug af

stokken, vogtede grænsen mellem pigernes og drengenes afdelinger af skolegården. Alle kaldte ham "Prins Nilen", men hvorfor har jeg aldrig kunnet opklare. Noget fyrsteligt var der på ingen måde over manden, der nok var præget af en tilværelse, som bød ham mange sorger og få glæder. Den fortæller han om i en selvbiografisk bog "Læreår og Lærerkår", som efterlader indtrykket af et intolerant og bittert menneske.

Klasselokaler og skolebørn ser lidt anderledes ud i dag end for tre snese år siden, da man selv tilbragte nogle af dagens timer i rum med gasblus i loftet og "ryggesløse" bænke på gulvet

Jeg fik dog i den gamle skole en ballast af nyttige kundskaber med på den videre vej til Statsskolen. Jeg fik da lært at læse, skrive og regne.

Nå, for resten! Læse - det kunne jeg jo, inden jeg kom til den skole.

PERSONDATAFORORDNINGEN

I medfør af EU-Persondataforordningen, der trådte i kraft 25. maj 2018, skal vi gøre opmærksom på, hvordan Hillerød Lokalhistoriske Forening behandler medlemmernes personlige oplysninger.

Formanden og kassereren opbevarer listen over medlemmer, herunder medlemmernes mailadresser, hvis medlemmerne selv har opgivet dem til os. Listen er endvidere tilgængelig for bestyrelsens øvrige medlemmer på anfordring. Vi udleverer ikke mailadresserne til andre og bruger dem kun til at udsende meddelelser vedr. foreningens virke.

Som medlem kan du altid tilbagekalde oplysningen om din mailadresse og spørge til, hvordan vi opbevarer medlemmernes personlige oplysninger.

Returadresse:
Ørnevej 10
2970 Hørsholm

INDKALDELSE TIL GENERALFORSAMLING

Hillerød Lokalhistoriske Forenings ordinære generalforsamling
afholdes onsdag den 6. marts 2019, kl. 19.00 i Kedelhuset, lokale 2
Dagsorden ifølge vedtægterne

HILLERØD-KALENDEREN 2019
viser 12 fotografier fra perioden
1950-1975, kombineret med nye
billeder med samme motiver. For-
sidebilledet er som tidligere taget
af fotograf John Jessen Hansen.
Kalenderen kan købes hos Bog &
Idé og koster 110 kr.